

Over stoffige Griekse wegen op weg naar Turkije.

DE WATERKAMPIOEN mei 1987 deel 1

Een paar jaar geleden kwam oud-jollenzeiler Erik Haverkorn op het idee om met een kleine, open zeilboot een zeiltocht langs Joegoslavië te maken. Hij en zijn vriendin Cunegonde zwierven met Naima, een Simoun 4.45, tien weken langs de kust.

U las erover in Waterkampioen 6,7 en 8-1986. Vorig jaar gingen ze met zijn tweeën, met dezelfde open zwaardboot van nog geen vier en een halve meter, naar Turkije. Met 12¹/₂ m² zeil en 20 cm vrij-boord, een trapeze om de zaak overeind te houden, de kampeerspullen onder het voordek, trokken ze van het ene haast onbereikbare haventje naar het andere. Het verhaal van een avontuurlijke vakantie. (redactie Waterkampioen)

Toen we na dagen rijden en duizenden kilometers met de auto en trailertje met het bootje er op in Izmir aankwamen, zag de zee er woest uit. Golven sloegen over de stadskade van de stad. De moed zonk Cunegonde en mij in de schoenen. Was dit normaal weer? Waren de zes weken voorbereidingen voor niets geweest? De zee was zo ruw dat ik op zijn minst moest besluiten de zaak eerst eens aan te kijken. Het leek erop dat we tevergeefs waren gekomen en rechts omkeert konden maken. Vertwijfeld en met het gevoel iets te doen tegen beter weten in, bezocht ik de 'havenadmiraal' - de in het Turks gestelde aanbevelingsbrief deed belachelijk aan. Hij maakte de scheepspapieren van ons piep kleine bootje in orde. We gingen een

crewlist, een gezondheidsverklaring, douaneverklaring, zesentwintig stempels en handtekeningen, en ten slotte een transitlog, dezelfde als voor een mammoettanker. In een winkel voor scheepsbenodigdheden in Konak (de oude havenwijk) kochten we verder een stapel zeekaarten. Toen alles geregeld was, vluchtten we de stad uit. Op de kaart hadden we een klein plaatsje, Sigacik, gezien dat misschien als startpunt kon dienen.

Het ideale dorp

Tegen zonsondergang kwamen we er aan. Een vissershaventje, een paar jachten en een paar locanta's. Sigacik zag er vanaf de overkant van de baai uit zoals je je een Turks dorp het liefste voorstelt: ommuurd en

er boven uitstekend de dorpsminaret.

In de baai tegenover de haven (er is een marina in aanbouw), vonden we een strandje. Er was nauwelijks een idealer startpunt te bedenken; rustig konden we de boot in orde maken, optuigen en volstouwen met onze bagage: kleding, slaaspullen, kookgerei, stormzeilen, camera's, nooddrantsen, enzovoort. Alles werd vastgesjord of opgeborgen in een waterdichte ruimte.

Dagelijks gingen we een stukje trainen in de baai. 's Nachts sliepen we in de op het strand getrokken boot. We ontdekten direct dat het te water laten en weer op het strand trekken geen enkele moeite zou kosten in Turkije. Zodra we bij het strandje langs voeren vormde er zich een ploeg

enthousiaste helpers. Het waaide hard de eerste paar dagen en meestal voeren we met gereefd grootzeil en met de stormfok. Met deze kleine zeiltjes schoten we met Cunegonde in de trapeze planerend de baai door, iets dat daar nog nooit vertoond was. 's Avonds gingen we heerlijk eten in een van de restaurantjes bij de haven en Turkse thee drinken deden we al zodra we aan de wal waren. Het kon niet op. Laat naar bed omdat het 's nachts in de locanta's te gezellig was om meteen op te stappen. We wilden al bijna niet meer weg. Door bemiddeling van Gul (Roos), het meisje van het jachthavenkantoorje, vonden we ook een goed onderkomen voor de auto en trailer. We mochten ze voor onbepaalde tijd achterlaten in de garage van de burgemeester van het dichtbij gelegen stadje Seferihisar. Intussen kalmeerde de wind. Volgens zeggen was het een paar dagen 'Poiras' (zwarte wind) geweest, de schrik van de zeelui. Hij zou iets noordelijker dan de Meltem zijn. Gedurende de hele reis zijn we nooit echt achter het verschil gekomen. Op 1 juli staken we zeekaarten 22 en 223 in de op de zijdekjes geplakte waterdichte hoezen en ... we kozen eindelijk zee. Koers 140°, wind NW en matig, de zee rustig. Een onbekend avontuur voor de boeg.

We zien wel

Eenmaal de baai uitgekruist en de eerste kleine kaap gerond, ging de spinnaker omhoog. Een bestemming hadden we niet; we zagen wel hoever we zouden komen. Want één ding hadden we op onze vorige reis (langs de Joegoslavische kust) wel geleerd: het heeft geen zin om met alle geweld een bepaalde plaats te willen bereiken. Ten eerste mis je dan misschien

De Naima: een open zeilboot, type Simoun 4.45.

de mooiste strandjes en ten tweede als de wind wegvalt of tot storm aanwakkert, moet je wel improviseren.

We mikten op de kaap van Doganbey (15 mijl) alhoewel het volstrekt onduidelijk was of daar ergens een aanlegmogelijkheid of strand zou zijn. Op de Turkse zeekaarten, die overigens zeer accuraat zijn (compleet met de hoogtelijnen van het vasteland - heel belangrijk voor de oriëntatie), staat bij heel veel kustdorpjes geen haven aangegeven. Pas later werd ons duidelijk dat die er dan ook vaak niet zijn; dit in tegenstelling tot kusten van andere landen waar ieder gehucht aan zee al een haventje betekent. Doganbey hadden we na een paar uur dwars.

Meteen al 35 mijl

De spi trok lekker, we zaten te bakken in de zon, zetten al zeilend koffie (!). Ten zuiden tekende zich heel vaag Samos af, voor ons was alleen maar zee. Voor we het wisten zaten we 's avonds bij een 'snackbarretje' op een terrasje een verrukkelijke 'köfte' (gehakt met van alles er doorheen) te eten, met zoveel Spaanse peper dat de tranen ons in de ogen sprongen. De Naima lag intussen afgemeerd in de grote marina van Kusadasi. De eerste dag hadden we meteen 35 mijl afgelegd!. We sliepen in de boot, die vastgemaakt was aan een jacht met, zoals dat hoort, een ankertje naar achteren. Het jacht was zo hoog dat we nauwelijks van en aan boord konden komen; het heette Baby Duck! Om ons heen nog circa vijfhonderd boven ons uitstekende masten. Slaapzak en luchtbed op de kuipbodem, veldfles met water en kopje met tandenborstels in het net (wastafel), emmer (toilet) aan het voeteneind en dekentje over de boot. Te klein om opgemerkt te worden sliepen we daar. Om zeven uur, de zon brandde al op de tent, staken we onze hoofden eens naar buiten en nog voor we aanstalten konden maken om thee te zetten en te ontbijten werden we uitgenodigd aan boord van een Turks jacht, de Fairwind. De eigenaar had zich 's nachts bij het zien van dit vreemde eendje in de haven verbijsterd afgevraagd hoe het er gekomen was en of er mensen aan boord waren. Het ontbijt was gezellig en overvloedig en we bleken een echte zeiler te hebben ontmoet. We hoorden hier ook de eerste en enige weersvoorspelling van onze reis: zeer lichte wind, 3 knopen. Pas om half elf gooiden we los.

Met ruime wind staken we de golf van Kusadasi over. Op naar de Straat van Samos, de beruchte, twee mijl brede straat met aan de ene kant een gebergte van twaalfhonderd meter en aan de andere kant de bijna even hoge bergrug van Samos. De wind draaide zodat we hem pal tegen kregen en voor dat we het wisten kruisten we in een koppige korte golfslag, met windkracht vijf de straat in. Tot ons genoeg liepen we twee jachten voorbij die er kennelijk nog meer moeite mee hadden dan wij. Overigens liepen we op één jacht minstens een uur uit, doordat het in een lokale stilte terecht kwam. Ook deze verrassingen heeft de Straat van Samos. We waren er allebei een beetje stil van. Er moest geconcentreerd gezeild worden, want je voelde van alle kanten dat het hier vreselijk te keer kan gaan. Met windkracht vijf hadden we eigenlijk een van de best denkbare omstandigheden. Om een uur of drie kwamen we er rustig zeilend aan

de andere kant weer uit. Aan de Turkse kant zagen we geen geschikte haven, dus zetten we koers naar Pythagorion, een vissersdorpje op Samos. Op een strandje, vlak naast de haven konden we overnachten. De Straat van Samos was voor ons een schrikbeeld op de kaart en uit verhalen van anderen geweest. We waren blij erdoor te zijn en zagen nu pas perspectief in verder zuidwaarts gaan. Alhoewel direct na Samos opnieuw een stuk zee ligt dat er op de kaart niet best uitziet. Er zijn twee mogelijkheden: vanaf St. Paul eiland de Turkse kustlijn volgen of direct pal zuid via open zee en langs het Griekse eiland Agathonission naar Didim (Kaap Tekagac). De uitgestrekte ondieptes langs de Turkse kust deden ons besluiten zover mogelijk hier vandaan te blijven. Op de kaart ziet zo'n mijlen lange zandstrandkust er aantrekkelijk uit, maar als lagerwal met opstekende wind wordt het een rampengebied. Je kunt je ook goed voorstellen wat voor golfslag er is op een mijl uit de kust, waar het niet dieper is dan een meter. We waren wel gedwongen in een klap een voor ons grote oversteek te maken. Later dan het plan was werden we 'pas' om kwart voor zeven wakker. Er stond een zeer stevige bries. Snel deden we boodschappen in Pythagorion. Om tien uur zetten we koers naar Agathonission, wel gereefd maar met de spi op. Het weer hield zich rustig, tot op een paar mijl voor Tekagac. De Kaap van Tekagac is volkomen plat, het land erachter ook. Toch nam de wind hier enorm toe en werden de golven steeds hoger, we vlogen er overheen. Op het laatst werd het al te bar. De spi vloog zowat uit de lijken, je zag het stiksel rekken. Hij moest naar beneden. Uiteindelijk stuwden zee en wind zo enorm rond de vlakke kaap dat we die alleen op het gereefde grootzeil konden rondrennen. Direct achter de kaap doken we de eerste de beste beschutting (er zijn daar drie zeer ondiepe inhammen die bij noorden- en westenwind veilig zijn). Het laatste stuk naar de kant is zo ondiep dat we de Naima over het zand moesten slepen. Opnieuw een originele overnachting: er lag zoveel droog zeewier dat we er een bed van maakten. Maar het was geen plaats om er lang te blijven, kilometers in de omtrek was er geen boom te bekennen en dus alleen maar brandende zon.

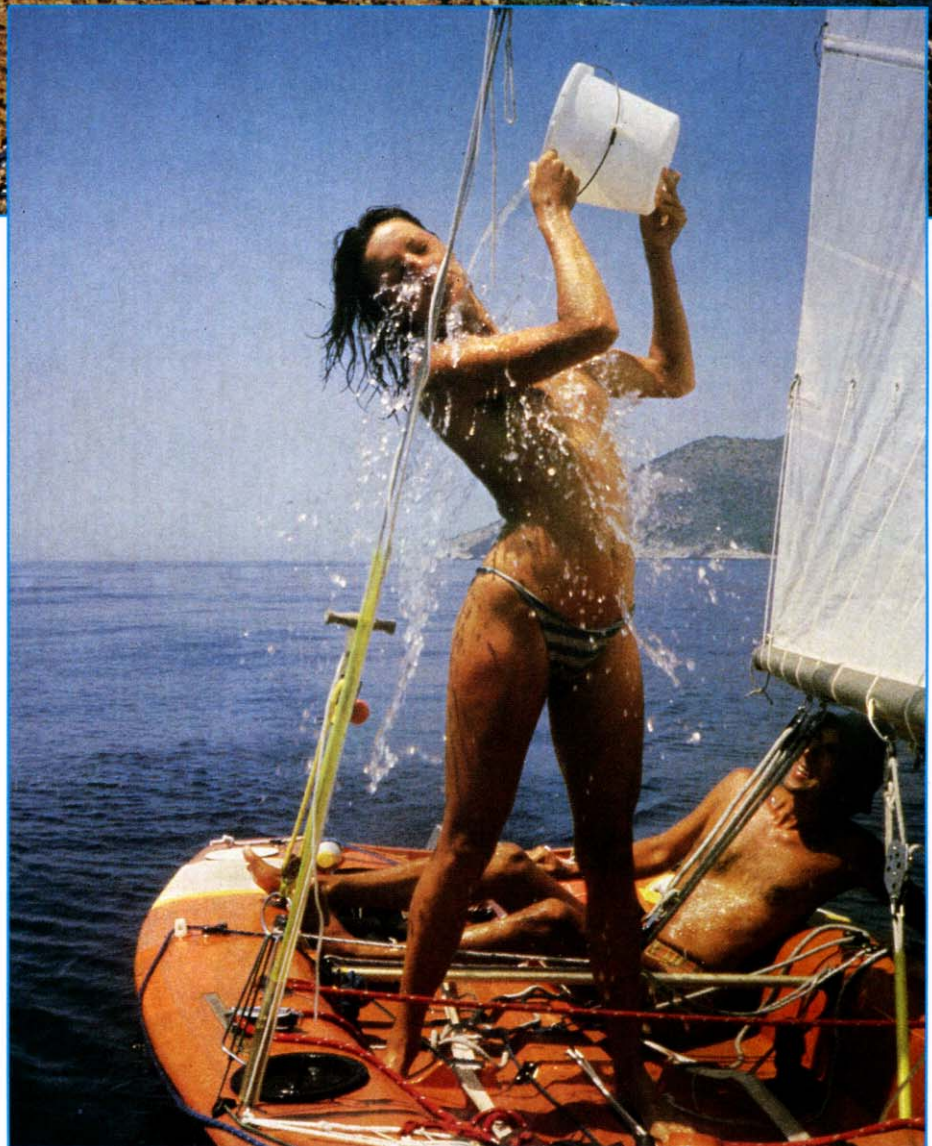
De mooiste oversteek

Verjaagd door de verzengende zon, sleepten we de Naima de volgende ochtend bij zonsopgang over het zand naar zee voor het komende traject, een dertig mijl diepe insnijding van de kust. Het werd een van onze mooiste trajecten. We verlieten Tekagac op kompas, 170o, de zon stond nog laag, de overkant was niet te zien. Geen idee hoe die er uit zou zien. Geen schip, behalve de Naima met haar twintig centimeter vrijboord, op zee. Omstandigheden die een groot gevoel en ongeëvenaard gevoel van spanning en schoonheid geven. Na uren varen zagen we, vaag en hoog boven de zee, langzaam de grillige lijnen van een gebergte opdoemen. De kustlijn zelf bleef gehuld in nevel. Pas op een paar mijl afstand zagen we de details van steile rotsen, heuvels, insnijdingen en een enkele nederzetting in de verrassend, romantische, groene glooiingen. Als je land zo op je af ziet komen, weet je dat je echt aan het reizen bent.

Boven: in de baai van Bozukale. Rechts: de verzen-
gende zon en de urenlange windstiltes vergen alles
van je conditie. De enige remedie is je nat houden.

De baai lag beschut achter een kale heuvelrug en we zagen wat huizen. We voeren naar binnen en tot onze stomme verbazing stortte de wind zich nu van de heuvels en hadden we er alsnog moeite mee heelhuids een strandje aan de hoge kant te bereiken. Vandaar zagen we met de zeeijkker een haventje. We hezen opnieuw de zeilen en voeren erheen. Er was een klein dorpje. We oriënteerden ons en zagen een mooi strandje aan lagerwal waar we de Naima over een rand van zeewier de kant op trokken. Ideaal, een zwaardboot. Van een Franse solozeiler, Benoit, die tegelijk met ons was binnengelopen, hoorden we dat er die ochtend om zeven uur al kracht vier had gestaan en dat als de Meltem 's nachts niet gaat liggen en 's ochtends nog steeds blaast dat hij dan echt hard gaat worden. De Naima lag vlak naast een oude windmolen, een van de weinige langs de Turkse kust. Deze baai was dus al eeuwen een bekende windhoek.

Volgens de kaart waren we in *Ortakent*. Ik keek heel vreemd op toen ik hoorde dat het dorpje anders heette. Was mijn navigatie zo gebrekkig! Het bleek de enige door ons ontdekte fout van een Turkse zeekaart te zijn. De ware naam noemen gaat me niet makkelijk af, want het was één van die dorpjes waar het zo aangenaam is, de bevolking zo gastvrij, dat het het best verborgen kan blijven in het schitterende landschap van 'ada çay' (thee- en sinaasappelplantages). Een heerlijk dorpje met volle locanta's met alleen inwoners, een restaurantje met voortreffelijk eten en een gastvrijheid die we in geen ander land ooit waren tegengekomen. Zelfs 's nachts gierde de wind onder de dektent door, de Poiras of de Meltem, de meningen liepen uiteen. We werden wel gedwongen -schuimkoppen in de baai - er een aantal dagen te blijven. We kregen er vele vrienden. En dronken een niet te tellen aantal glazen thee en ontdekten ook de 'oralet' (sinaasappelthee). De prijs per glas weten we nu nog niet, want er werd ons niet een keer de gelegenheid gegeven af te rekenen. Overigens verbaasden we ons er steeds meer over dat de locanta's dag en nacht werkelijk vol zaten met alleen maar mannen die kennelijk niets te doen hadden behalve alle mogelijke spelletjes, variërend van dammen tot kaarten, een soort triktrak, backgammon, schaken, scrabble, eenentwintigen en noem maar op. Een duidelijk herenleventje. Wat bleek bij nader onderzoek, de lokale bevolking leeft van de plantages en dat weten ze zo in te delen dat in de zomer de planten voor zichzelf zorgen.

Min of meer gesterkt door de gedwongen rust lieten we de Naima na een paar dagen weer te water. We verlieten Orkatent met de vaste bedoeling het plaatsje op de terugreis, als het op onze weg lag, opnieuw aan te doen. Er stonden nog wat kleine schuimkopjes. Plotseling viel me daar een vreemde golfslag tussen op. Het leek of er een enorm zeemonster midden in de baai lag. We voeren ernaar toe en zagen ter plekke een indrukwekkende rij rotsen die bijna onder water liggen. Een gewaarschuwd mens telt voor twee. Wat overigens te laat was voor een bij het rif vergaen jacht. De heersende wind was duidelijk de Meltem (NW) en na Ortakent werden we ware spinnakerspecialisten. Hele dagen stond die bol en zeer comfortabel zeilden we zuidwaarts. Alleen onder Kos ontmoetten we zware walwinden, die vanaf de bergrug kwamen en bij Kaap Knidas lagen we, geheel tegen alle voorspellingen in, in een uitputtende, zeven uur durende windstilte. Om eruit te komen - vaak is zo'n stille plaatselijk - ben ik een uur achter de boot gaan flipperen en daarna nam Cunegonde de voortstuwing over met een peddel. Uitgeput hezen we de Naima nog net voor zonsondergang op een van de strandjes voorbij de kaap. Zonder eten en met nog maar een paar liter drinkwater voel je je dan net een

schipbreukeling. Gelukkig zagen we wat mensen die hun bouwlandje aan zee verlieten. Ze namen ons mee naar een hutje en voorkwamen dat we onze nooddrantsoenen van rijst en goulash moesten aanspreken. Er waren zelfs twee waterputten met koel en lekker drinkwater. Water ga je echt proeven op zo'n reis. We kregen tomaten, geitenkaas, olijven, verse amandelen, een meloen, komkommers en brood. Onze tien liter tank werd opnieuw gevuld (meestal vulden we de tank bij een moskee). Het brood was heel speciaal: in de zon gedroogd en zo hard dat je er met een steen stukken af moest slaan! Maar even soppen in een beetje water en het was heerlijk en het bleef dan nog knapperig! Als afscheidscadeau kregen we zelfs nog een bosje bloemen. Vanuit zee was er van deze oase overigens niets te zien geweest.

Geen eindbestemming

Ondanks het voorspoedige verloop hadden we er nog steeds geen idee van tot hoever we zouden komen en de terugreis was nog vager. We hadden gehoopt dat we Marmaris - we raakten aardig in de buurt - en zelfs misschien wel Fetiye zouden halen. En dan terug door de auto op te halen?

We maakten kennis met de bemanningen van een aantal jachten. Zoals die van de catamaran Atlantis uit Hamburg, die we al uit Sigacıç kenden en die we tot hun verbazing steeds weer in een volgende haven tegenkwamen. We staken over naar Rhodos, na eerst het weer te hebben aangekeken. Voor de oversteek naar Rhodos is de baai van Bozukale een prachtig beschut vertrekpunt. In de baai zijn twee zeer ondernemende Turken, Mahmed en Nejat, die ieder een restaurantje drijven. Zodra er een jacht binnenvaart maken twee roeiboortjes zich los om de bemanningen voor de maaltijd te ronselen. Toen wij, Cunegonde voluit in de trapeze, binnenvoeren liep iedereen uit! We planeerden in harde valwind die vaak over de berggruggen komt. We kregen de grootste complimenten van onze hele reis. Cunegonde en ik, allebei verzilt, nat, bruin en in kleding van een schipbreukeling, werden begroet met 'very good madam!' en 'good captain'. We werden niet geronseld voor de maaltijd, maar moesten hun gasten zijn en beloven dat we op de terugweg weer aan zouden leggen, zodat ze zouden weten dat we het er tot dan toe tenminste heelhuids hadden afgebracht, 's Avonds legden er nog wat vissers aan. Allerlei bongo's, citars en fluiten kwamen te voorschijn en tot diep in de nacht klonk er muziek .. muziek die een is met het Turkse landschap.

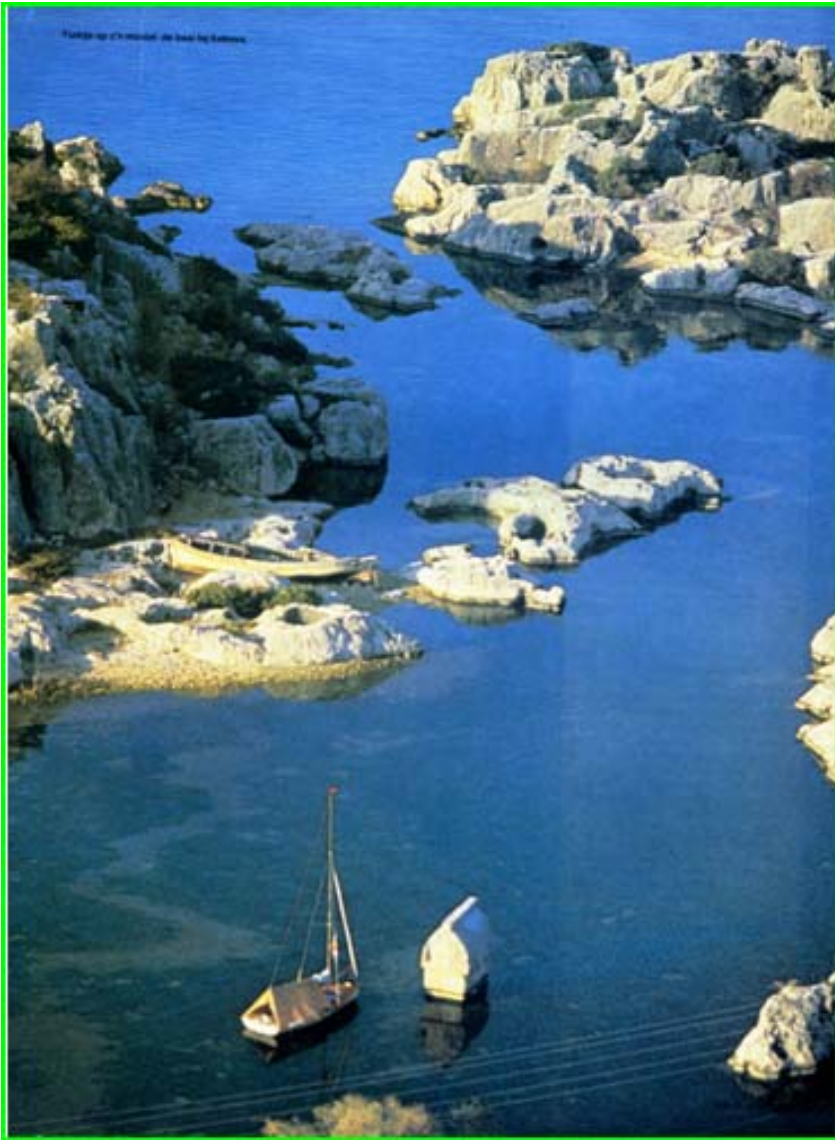
We bleven hier een paar dagen want al schoten we flink op met het vele spinnakeren, we waren zowat uitgeput. Vooral de zon in combinatie met een paar windstiltes vergt alles van je conditie. Zeven uur in een stilte en je bent uitgeteld. De enige remedie is elkaar voortdurend met emmers water nat houden. Zodra je daar mee stopt,

verga je van de hitte en ben je zo door je drinkwater heen. Aan dorst gaven we zo min mogelijk toe, wat mogelijk was doordat we een isotonische dorstlesser (in poedervorm) bij ons hadden. Dit drankje bungelde om koel te blijven in een fles gedurende de hele reis als een bijbootje achter de Naima aan. Zelfs in de heetste dagen dronken we aan boord niet meer dan een a twee liter. De gedachte erachter was dat als we ooit door averij of storm een paar dagen op zee zouden moeten blijven, we dan tenminste voor drie of vier dagen drinkwater zouden hebben.

Naar Rhodos

Voor de oversteek naar Rhodos durfden te maken moesten we wel al onze moed verzamelen. Voor ons kleine bootje is het een indrukwekkend stuk zee en we wisten dat het langs de kust van Rhodos een soort windtunnel is. We hadden al zoveel onzekere winden meegemaakt dat onze schattingen uiteenliepen van vier tot acht uur varen. Daarom voeren we vroeg uit. We waren nauwelijks een kwart mijl uit de Turkse kust - Rhodos was nog niet in zicht in het ochtendlicht - of we gingen in plané en stopten daar pas mee toen we tussen de beroemde havenhoofden met de herten door de haven van Mandraki binnenliepen. Inclusief een ontmoeting met speelse dolfijn en eenmaal met de spinnaker op uit het roer lopen, hadden we er twee uur over gedaan! We waren blij in de haven van Mandraki af te kunnen meren. We bleven een paar dagen want de Meltem (of Poiras) was wel erg hard. Heel eervol lagen we naast twee beroemde jachten: de Arayan en Charles Heidsieck. Zonder moeite hadden we in de bak van hun verlengde spiegel gepast. De bemanningen zullen ons wel niet opgemerkt hebben. Toen we weer voldoende moed voor de terugreis hadden verzameld, gingen we weer richting Turkije: naar Marmaris. We merkten dat de wind, die constant hard is bij Rhodos, een paar mijl uit de kust weer afneemt. De ingang van de baai van Marmaris bleek zeer moeilijk te herkennen. Pas toen we er al een paar mijl voorbij waren en we door het wegvallen van de wind de gelegenheid kregen de hoogtelijnen van de kaart goed te bestuderen, herkende ik de vorm van het ervoor liggende schiereiland. We kruisten - de wind was na een stilte honderdtachtig graden gedraaid - op de nauwe doorgang af. Cunegonde vol in de trapeze. Maar wat ons hier te wachten stond sloeg alles. Ondanks de keiharde wind werd de temperatuur ondraaglijk: de lucht zinderde boven de zee! Buiswater droogde onmiddellijk op en binnen een kwartier waren we allebei aan een kant helemaal bedekt met een zoutkorst. De wind bracht geen enkele verkoeling, integendeel! We hoorden later dat het sinds twintig jaar niet zo heet was geweest. ...

(Wordt vervolgd, zie deel twee)

The tomb in the water of the bay of Kekova, turning point of Naima's journey, a very spooky place.

Het tweede en laatste deel van het verhaal van Erik Haverkorn en Cunegonde verschijnt in de volgende Waterkampioen en dan vertelt Erik meer over de inrichting van hun boot en de samenstelling van hun uitrusting tijdens deze reis.

Ook andere artikelen in deze Waterkampioen zullen gewijd zijn aan vakantieochten met een open zeilboot en een tent en in dat kader behandelt Erik in een afzonderlijk artikel het met een open zeilboot op zee varen in het algemeen en wat er nog meer komt kijken bij voordat je een avontuurlijke reis langs een verre kust kunt ondernemen.

Bewerking 2010 Erik Haverkorn

http://www.haarlemsbouwplannen.nl/Erik_Haverkorn/Erik_Haverkorn_zeilreizen.htm